

BEVRIJDEND LEIDERSCHAP

EEN DOMINICAANSE VISIE

door Timothy Radcliffe o.p.

Welk soort leiderschap is er nodig in tijden van onzekerheid en controledrang? Deze vraag legden we voor aan Timothy Radcliffe o.p., voormalig Magister van de Orde van de Dominicanen. Aanleiding waren twee bijeenkomsten in het najaar van 2019 georganiseerd door het Dominicaans studiecentrum voor Theologie en Samenleving (DSTS) in samenwerking met respectievelijk werkgeversorganisatie VNO-NCW en onderwijskoepel Verus voor Nederland, ETION, het forum voor geëngageerd ondernemen en denktank Logia voor Vlaanderen.

LEIDERSCHAP

Het is tegenwoordig moeilijk om een leider te zijn. In de huidige wereld vereist leiderschap bijvoorbeeld moedige beslissingen, maar we leven in een samenleving die risicomijdend is. Onze levens worden beheerst door talloze regels die risico's proberen te minimaliseren, maar ook creativiteit onderdrukken. We zien overal gevaren. Een zestienjarige Britse jongen wilde theelepels kopen in een supermarkt, maar hij werd geweigerd omdat ze als wapen gebruikt zouden kunnen worden. Theelepels!

Leiderschap is ook moeilijk omdat we in een geglobaliseerde wereld leven, waarin mensen met zeer verschillende culturen rechtstreeks met elkaar communiceren. De kans op misverstanden is enorm. De eerste keer dat ik naar Latijns-Amerika ging, sprak ik vrijwel geen woord Spaans. Een bisschop in Ecuador was in de veronderstelling dat ik Iers was en verwelkomde me met een opmerking waarmee hij de Engelsen bekritiseerde. Toen iemand dit opmerkte, bloosde hij diep. Ik begon toen mijn eerste uitlating ooit in het Spaans door 'el obispo esta embarazado' te zeggen. Ik dacht dat dit betekende dat de bisschop zich schaamde. Helaas, het betekende dat hij zwanger was.

Laat ik beginnen door heel kort mijn ervaring met leiderschap met jullie te delen, die waarschijnlijk vergelijkbaar, maar ook anders zal zijn dan die van jezelf. Ik was negen jaar lang Magister van de Dominicaanse Orde, wat de duur van een termijn is die nooit is verlengd. We geloven dat niemand te lang aan het roer moet staan...

DOMINICAANSE ORDE

We zijn 800 jaar geleden opgericht en we hebben voor zover ik weet maar twee keer een Magister herkozen. De eerste keer was in de middeleeuwen. Hij had ruzie met de paus. De paus ontsloeg hem. De Dominicanen baden en de paus stierf. Dus hebben we dezelfde broeder herkozen! In de middeleeuwen was er een gezegde: 'Pas op voor de gebeden van de Dominicanen.' De tweede keer was tijdens de Eerste Wereldoorlog.

De Dominicanen hebben ongeveer 5000 priesters in 107 landen met talloze universiteiten, scholen, missies, parochies enzovoort. De Algemene Raad heeft veertien leden. Toen ik Magister was, hadden ze veertien verschillende nationaliteiten en kwamen ze van vijf continenten. In de Dominicaanse Familie zijn er 30.000 zusters, 3000 contemplatieve nonnen en ongeveer 200.000 leken Dominicanen. We zijn in totaal dus met ongeveer een kwart miljoen mensen. Onze traditie is ook sterk democratisch. We houden ervan om te debatteren over kwesties en dan te stemmen. Sommige kardinalen in Rome vonden dit moeilijk te begrijpen. De hoogste autoriteit in de Orde is het Generaal Kapittel, dat elke drie jaar gedurende ongeveer een maand bijeenkomt. Het is ons parlement. Het is ietsje effectiever dan het Britse Parlement in tijden van Brexit. Dat is dus mijn ervaring met leiderschap: heel internationaal en heel democratisch.

Hoe kunnen we dan creatief leiderschap uitoefenen dat niet wordt verpletterd door bestuur en management? Hoe kunnen we dappere leiders zijn in een wereld die risicomijdend is? Ik wil deze vragen onderzoeken door naar de gelijkenis van de verloren zoon te kijken. Dit lijkt misschien vreemd, omdat het gaat over vergeving en niet over leiderschap. Maar ik hoop dat je het ermee eens bent dat het een aantal interessante vragen oproept over wat leidinggeven betekent.

DE VERLOREN ZOON

Laten we het eerst helemaal beluisteren en daarna naar enkele belangrijke momenten kijken:

¹¹ Vervolgens zei Jezus: 'Er was een man die twee zonen had. ¹² De jongste van hen zei tegen zijn vader: "Vader, geef mij het deel van uw bezit waar ik recht op heb." Dus hij verdeelde zijn vermogen onder hen. ¹³ Na enkele dagen verzilverde de jongste zoon zijn bezit en reisde af naar een ver land, waar hij een losbandig leven leidde en zijn vermogen verkwistte. ¹⁴ Toen hij alles had uitgegeven, werd dat land getroffen door een zware hongersnood, en begon hij gebrek te lijden. ¹⁵ Dus ging hij werken voor een van de inwoners van dat land, die hem naar zijn velden stuurde om de varkens te voeren. ¹⁶ Hij had graag zijn maag willen vullen met de peulen die de varkens te eten kregen, maar niemand gaf ze hem. ¹⁷ Toen kwam hij tot zichzelf en dacht: "De dagloners van mijn vader hebben eten in overvloed, en ik kom hier om van de honger! ¹⁸ Ik zal naar mijn vader gaan en tegen hem zeggen: 'Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u; ¹⁹ Ik ben het niet langer waard uw zoon genoemd te worden; behandel mij als een van uw dagloners.' ²⁰ Hij vertrok meteen en ging op weg naar zijn vader. Zijn vader zag hem in de verte al aankomen. Hij kreeg medelijden en rende naar zijn zoon toe, viel hem om de hals en kuste hem. ²¹ "Vader," zei zijn zoon tegen hem, "ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u, ik ben het niet langer waard om uw zoon genoemd te worden." ²² Maar zijn vader zei tegen zijn knechten: "Haal vlug het mooiste gewaad en trek het hem aan, doe hem een ring aan zijn vinger en geef hem sandalen. ²³ Breng het gemeste kalf en slacht het. Laten we eten en feestvieren, ²⁴ want deze zoon van mij was dood en is weer tot leven gekomen, hij was verloren en is teruggevonden!" En ze begonnen feest te vieren. ²⁵ De oudste zoon was op het veld. Toen hij naar huis ging en al dichtbij was, hoorde hij muziek en gedans. ²⁶ Hij riep een van de knechten bij zich en vroeg wat dat te betekenen had. ²⁷ De knecht zei tegen hem: "Uw broer is thuisgekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht omdat hij hem gezond en wel heeft teruggekregen." ²⁸ Hij werd woedend en weigerde naar binnen te gaan. Zijn vader kwam naar buiten en trachtte hem te bedaren. ²⁹ Maar hij zei tegen zijn vader: "Al jarenlang werk ik voor u en nooit ben ik u ongehoorzaam geweest als u mij iets opdroeg, en u heeft mij zelfs nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. ³⁰ Maar nu die zoon van u is thuisgekomen die uw vermogen heeft verkwanseld aan de hoeren, heeft u voor hem het gemeste kalf geslacht." ³¹ Zijn vader zei tegen hem: "Mijn jongen, jij bent altijd bij me, en alles wat van mij is, is van jou. ³² Maar we konden toch niet anders dan feestvieren, want je broer was dood en is weer tot leven gekomen. Hij was verloren en is teruggevonden."¹

Het gaat allemaal over mannen. Waar is de moeder? En de dochters dan? Waarschijnlijk waren de bedienden en misschien het lam de enige vrouwen die aanwezig waren! Ik denk niet dat dit belangrijk is. De zoon is als elk kind dat worstelt met opgroeien en de vader is als elke ouder die probeert het jonge leven door tijden van s te helpen. De vader is verre van patriarchaal. Hij weigert de rol van de machoman te spelen. Op Rembrandts schilderij van de vader heeft hij een mannelijke en een vrouwelijke hand. Het is geen verhaal over mannen, maar over hoe ondanks mislukking toch een weg vooruit wordt gevonden. Dat is de rol van leiderschap, altijd op zoek zijn naar de weg vooruit.

De jongste van hen zei tegen zijn vader: "Vader, geef mij het deel van uw bezit waar ik recht op heb." Dus hij verdeelde zijn vermogen onder hen. Na enkele dagen verzilverde de jongste zoon zijn bezit en reisde af naar een ver land, waar hij een losbandig leven leidde en zijn vermogen verkwistte..

Dit is een complete crisis. Het is niet alleen dat zijn zoon zijn bezittingen wil. Hij ruk het gezin uiteen. Hij ruïneert het gemeenschappelijk streven dat hen met elkaar verbindt. Hij ondermijnt de gemeenschap. Hoe kan de vader het gezin bij elkaar houden? Leiders geven om de eenheid van de gemeenschap.

Het eerste kenmerk van creatief leiderschap is in staat zijn om een crisis door te komen en door te gaan. Mensen groeien op en worden volwassen door crisis. We beginnen allemaal met de crisis van geboren worden, verdreven worden uit de heerlijk warme jacuzzi van de buik van onze moeder in de koude, frisse lucht van de wereld. Dan is er de crisis van het opgeven van de vrouwenborst en aan tafel te leren zitten als onderdeel van het gezin. Er is de crisis van de puberteit, hormonen vliegen alle kanten op, alarmerende veranderingen in het lichaam. De crisis van uit huis gaan en eigen leven beginnen. En uiteindelijk krijgen we allemaal te maken met de crisis van de dood. Als we geen crises durven aangaan, zullen we nooit volwassen worden. Elke crisis hier is een soort verlies van een manier van leven om intenser te leven, zelfs de dood denk ik.

Voor een christen is de grootste crisis het laatste avondmaal, toen Jezus zijn discipelen bij elkaar bracht op de avond voordat hij stierf. Ze stonden op het punt hem te verraden, hem te verloochenen en weg te lopen. Voor hem lag alleen nog lijden en dood. Er leek geen toekomst te zijn. Drie jaar geleden bezocht ik Syrië. Ik verbleef in een klooster op slechts vier kilometer van de frontlinie met IS. We werden wakker gehouden door gewerschoten en het besef dat er heel dichtbij mensen waren die graag je hoofd af zouden hakken. 's Morgens vierden we de eucharistie, wat het grote teken is dat geen crisis het einde hoeft te zijn, want dat was het niet voor die discipelen die voor zijn dood met Jezus aten en dronken.

We moeten dus niet bang zijn voor crises. Ze zijn onvermijdelijk. Wat belangrijk is, is dat we ze succesvol doorstaan. Ik legde dit uit aan de Amerikaanse dominicanen en ze gaven me een T-shirt met de tekst: 'Have a good crisis!' Helaas lijkt het te zijn gekrompen, dus ik kan het niet meer dragen.

Dus hoe doorstaat de vader deze crisis? Hij is kalm. Zie hoe de vader het vertrek van zijn zoon niet als een dramatische gebeurtenis beschouwde. Hij maakt er geen scène van. Hij bedreigt hem niet en biedt niet aan zijn zakgeld te verdubbelen. Het leven gaat door. Toen onlangs een jonge broeder tot Prior van mijn gemeenschap werd gekozen, zei ik tegen hem dat de broeders liefhebben en kalm blijven de enige twee belangrijke dingen waren.

Ik heb negen jaar in Italië gewoond en soms was het net een opera van Puccini! Maar voor ons christenen is het grote drama al gebeurd. Christus is gestorven, Christus is opgestaan, Christus zal terugkomen. Een van de manieren waarop we de gemeenschap leiden, is door kalm te blijven wanneer alle anderen dramatisch en paniekerig worden. Dietrich Bonhoeffer, de grote Lutherse theoloog, werd gevangengezet en vermoord door de nazi's. Vlak voor zijn dood schreef hij aan een Engelse bisschop: 'De overwinning is zeker.' Blijf kalm. Ik zal jullie vertellen over een dramatische gebeurtenis toen ik een jonge studentbroeder was. De Prior was een Schot genaamd Fergus Kerr, een groot theoloog. De Priorij in Oxford werd aangevallen door een rechtse groepering die ons onze betrokkenheid bij linkse doelen, zoals onze promotie van antiracistische wetgeving, kwalijk nam. Ze brachten om twee uur 's nachts een klein explosief tot ontploffing, dat veel lawaai maakte en alle ramen kapot blies. Het maakte de hele gemeenschap wakker, behalve de Prior. We haastten ons allemaal naar de voorkant van het huis. De politie en de brandweer arriveerden. Maar waar was de Prior? Uiteindelijk werd de jongste broeder gestuurd om hem wakker te maken: 'Fergus, de priorij is aangevallen, word wakker.' 'Is er iemand dood?' 'Nee'. 'Is er iemand gewond?' 'Nee'. 'Nou, laat me dan slapen en we zullen er morgen over nadenken.'

Dit was mijn eerste les over leiderschap! Oké, de kerk is afgebrand. Blijf kalm. De penningmeester is er vandoor gegaan met het geld en een van de priesters heeft een geslachtsverandering ondergaan. Geen zorgen; Christus is opgestaan uit de dood.

Toen hij alles had uitgegeven, werd dat land getroffen door een zware hongersnood, en begon hij gebrek te lijden. Dus hij vertrok en ging werken voor een van de inwoners van dat land, die hem naar zijn velden stuurde om varkens te voeren. Hij had graag zijn maag willen vullen met de peulen die de varkens te eten kregen, maar niemand gaf ze hem. Toen kwam hij tot zichzelf en dacht: "De dagloners van mijn vader hebben eten in overvloed, en ik kom hier om van de honger! Ik zal naar mijn vader gaan en tegen hem zeggen: 'Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u; Ik ben het niet langer waard uw zoon genoemd te worden; behandel mij als een van uw dagloners.' Hij vertrok meteen en ging op weg naar zijn vader. Zijn vader zag hem in de verte al aankomen. Hij kreeg medelijden en rende naar zijn zoon toe, viel hem om de hals en kuste hem.

5

Als de zoon terugkomt, ziet zijn vader hem al van ver aankomen. Hij heeft op de uitkijk gestaan. Hij wist dat hij terug zou komen. Hij wachtte. Hij heeft geduld. Ik moet bekennen dat dit een van mijn zwakke punten is. Ik vind het moeilijk om geduldig te zijn, of ik nu door de security op een vliegveld ga of met crises moet omgaan. Als ik een probleem had met een van de broeders, had ik de drang om het meteen op te lossen, onmiddellijk een brief te sturen. Soms hield de secretaris-generaal een brief achter en vroeg me de volgende dag: 'Weet je zeker dat je dit wilt laten verzenden?' Kalm en geduldig zijn is de essentie van leiderschap. De filosoof Wittgenstein kreeg de vraag wat hij tegen een andere filosoof zou zeggen. Hij antwoordde: 'Neem de tijd.' In een samenleving die wordt gedomineerd door de korte termijn, het onmiddellijke, en waarin er direct wordt gecommuniceerd, betekent leiderschap denken op lange termijn en geduldig zijn.

De vader heeft vertrouwen in deze jonge man. Hij weet dat hij terug zal komen. Toen St. Dominicus zijn jongste broeders eropuit stuurde om te prediken, vlak nadat ze zich bij de Orde hadden aangesloten, waarschuwden de cisterciënzers hem dat hij ze kwijt zou raken. Ze zouden ervandoor gaan met losbandige vrouwen. Dominic antwoordde: 'Ik weet zeker dat mijn jongemannen eropuit gaan en terugkomen, uitgezonden worden en terugkeren; maar jullie jonge mannen zullen opgesloten blijven en zullen nog steeds ontsnappen². 'Leiderschap betekent vertrouwen hebben in jongeren die vrij moeten zijn om fouten te maken en opnieuw te beginnen.

2. Simon Tugwell OP (ed.) *Early Dominicans: selected writings* Ramsey N.J., 1982 p. 91

Zijn zoon wil de toekomst proeven. Volgens een geleerde zegt hij tegen zijn vader: 'Ik kan niet wachten tot je sterft. Ik wil de toekomst nu.' In zekere zin moeten we jongeren de toekomst geven die we ons niet kunnen voorstellen, al hoeft dit niet per definitie door te sterven. We moeten ruimte maken voor jongeren om te doen wat wij niet kunnen doen, of ons zelfs maar kunnen voorstellen, en om anders te zijn dan wij. We moeten het heden laten sterven zodat er iets nieuws kan gebeuren. Ik bereid de jonge dominicanen niet voor om een kopie van mezelf te worden aangezien de wereld waarin ze zullen opereren niet mijn wereld zal zijn. Ze moeten voorbereid zijn op een wereld die nog moet ontstaan.

Onze onbevreesde Schotse provinciaal, Ian Hislop o.p., zei in een indrukwekkende preek half gekserend: 'Ik kom aan het einde van mijn religieuze leven en jij begint nu aan het jouwe. Als ik terugkijk op mijn religieuze leven, en dat is een lang leven geweest, denk ik aan al het werk dat ik heb gedaan om te bouwen en te ondersteunen. Het is vaak gebeurd dat ik hard gewerkt had om iets te bouwen, om een soort monument achter te laten, maar dat er, onvermijdelijk, een idioot achter me aan kwam, alles afbrak wat ik had gebouwd en het dan vooruitgang noemde. Daarom wil ik je dit graag meegeven: Welke plannen je ook uittekent, welke plannen je ook opstelt, één ding is zeker: God zal ze dwarsbomen!'³

Leiderschap houdt ook in dat jongeren de vrijheid krijgen om te doen en te zijn wat wij niet kunnen begrijpen. We maken ruimte voor de toekomst.

In de bestuurswereld draait leiderschap om controle. Je handen aan de hendels van macht houden. Charles Taylor, de Canadese ideeënhistoricus, heeft laten zien hoe na de Reformatie de hele samenleving werd overgenomen door een seculiere cultuur van controle. We zien de opkomst van de gecentraliseerde staat, de explosie van wetgeving, en in onze tijd de eindeloze groei van gezondheid en veiligheid. Het heeft ook de kerk besmet, die steeds meer gecentraliseerd en gecontroleerd werd. De kern van het leiderschap van paus Franciscus is het ongedaan maken van de controlemechanismen, het verminderen van de macht van het Vaticaan, het geven van verantwoordelijkheid aan bisschoppenconferenties en vertrouwen op synodes voor het nemen van beslissingen.

6

Zowel de verloren zoon als de vader illustreren een ander aspect van leiderschap. Elk neemt op een verschillende manier het initiatief. De verloren zoon zet de stap om zijn vader te zoeken, en zijn vader komt naar buiten om zijn zoon te begroeten. De zoon wacht niet tot hij zeker weet dat zijn vader hem terug wil. De vader wacht niet tot hij verontschuldigen heeft ontvangen. Beide lopen naar elkaar toe. Leiderschap betekent bereid zijn om de eerste stap richting de ander te zetten.

Leiderschap betekent kwetsbaarheid riskeren. Wij moeten de eersten zijn die het sterke imago afwerpen. Wij moeten ons als eerst verontschuldigen, zelfs als we denken dat de ander ons meer onrecht heeft aangedaan dan wij hen. We moeten naar voren stappen, uit de loopgraven klimmen en ons blootstellen aan aanvallen en kritiek. De echte leider is dus niet bang om kwetsbaar over te komen.

Voor dit leiderschap moeten zoon en vader beide hun waardigheid afleggen. De zoon komt bij de vader zonder de waardigheid van een zoon te claimen, maar blij dat hij een van de knechten mag zijn, en de vader werpt al zijn patriarchale waardigheid af en rent door het veld alsof hij ook een kind is, waardoor hij zichzelf belachelijk maakt. We oefenen leiderschap juist uit door niet om onze waardigheid te geven. Op het moment dat we proberen voor onze eigen waardigheid te zorgen, worden we idiote figuren. Paus Franciscus wees ons vanaf het begin de juiste weg, maar weigerde de grote pauselijke auto en stapte gewoon in de bus met de gewone kardinalen.

3. Sermon by Allan White OP *The Acts of the Provincial chapter of the English province of the Order of Preachers* Oxford 2000. p. 66

Een oprechte vraag die ik bij jullie wil neerleggen is daarom: In hoeverre is het voor jouw leiderschapsrol nodig dat je een bepaalde waardigheid hebt, een status? In hoeverre kan of moet je bereid zijn die waardigheid opzij te zetten? Moet je een bepaalde afstand bewaren tot mensen die lager in de hiërarchie staan? Ik ben er erg benieuwd naar.

Maar zijn vader zei tegen zijn knechten: “Haal vlug het mooiste gewaad en trek het hem aan, doe hem een ring aan zijn vinger en geef hem sandalen. Breng het gemeste kalf en slacht het. Laten we eten en feestvieren, want deze zoon van mij was dood en is weer tot leven gekomen, hij was verloren en is teruggevonden!” En ze begonnen feest te vieren.

Hij geeft hem schoenen, het teken van een vrij persoon. Hij geeft om zijn waardigheid. Toen ik Magister van de Orde was, was er niets dat me 's nachts meer wakker hield dan de angst dat ik een woord had laten vallen dat een broeder zou kunnen hebben vernederd. Dat gebeurt zo gemakkelijk. Een gevat grapje, een scherpe opmerking, en die broeder zal zich altijd herinneren dat hij de Magister één keer ontmoette en zich gekleineerd voelde.

Ze vierden feest. Dit is natuurlijk het fundamentele punt van de gelijkenis. Jezus werd uitgedaagd om de gelijkenis te vertellen door de farizeeërs en schriftgeleerden die fluisterden: ‘Deze man ontvangt zondaars en eet met hen’. Het hoogtepunt van het verhaal is de uitnodiging van de vader aan de oudste zoon om met hen feest te vieren: “We konden toch niet anders dan feestvieren, want je broer was dood en is weer tot leven gekomen. Hij was verloren en is teruggevonden.”

Deze zomer hebben we in Vietnam een nieuwe Magister van de Order gekozen, een jonge Filipijn. Hij vroeg me wat het belangrijkste was dat hij moest doen. Ik vertelde hem dat zijn medewerkers, vooral de Algemene Raad, met plezier met hem moeten samenwerken. Ze moeten blij zijn. Elke week hadden we een informeel diner op het terras met uitzicht op Rome om samen te eten en ontspannen. Tweemaal per jaar gingen we vier dagen weg, zodat we konden bijpraten, de vreugde en het verdriet konden delen, wandelen, bidden en genieten van elkaars gezelschap. Toen aartsbisschop Murphy O’Connor naar Rome kwam om kardinaal te worden, zei hij tegen mij: ‘Timothy, nu weet je hoe eenzaam het aan de top is.’ En ik antwoordde dat ik in mijn leven nog nooit zo on-eenzaam was geweest. De baas moet zorgen voor het geluk van de mensen met wie hij werkt.

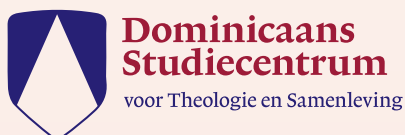
Jezus moest deze gelijkenis vertellen omdat hij verkeerd werd begrepen, althans gedeeltelijk. Als je feest viert met prostituees is dit onvermijdelijk. Als je omgaat met belastinginners, zullen sommige mensen denken dat je er voorstander van bent om de armen uit te persen. Maar je kunt niets waardevols zeggen als je niet het risico loopt verkeerd begrepen te worden. Als je partij kiest voor de armen, zoals Helder Camera, zullen mensen denken dat je een communist bent. Als je je huis openstelt voor homo’s, zullen ze je beschuldigen van verwerping van de leer van de kerk. Dat kan ik je verzekeren! Onder mijn leiding ontdekte ik dat je nooit iets waardevols kunt doen als je te bang bent om verkeerd begrepen te worden. Is dit ook jouw ervaring?

We nemen even tijd voor de oudste zoon. **‘Luister! “Al jarenlang werk ik voor u en nooit ben ik u ongehoorzaam geweest als u mij iets opdroeg, en u heeft mij zelfs nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. 30 Maar nu die zoon van u is thuisgekomen die uw vermogen heeft verkwanseld aan de hoeren, heeft u voor hem het gemeste kalf geslacht!”**

Let op hoe hij over zijn broer praat: ‘die zoon van u.’ Dit is de taal van minachting. En hij beschuldigt zijn jongere broer ervan zijn geld te hebben verspild aan prostituees. Daar is geen aanwijzing voor in de tekst. Het lijkt de projectie van zijn eigen fantasieën te zijn. Hij heeft altijd met het idee gespeeld om zich uit te leven met prostituees en dat projecteert hij op zijn jongere broer, terwijl hij misschien het geld gewoon heeft vergokt of het aan whisky heeft uitgegeven.

Fundamenteel voor leiderschap is hoe men over andere mensen spreekt. Gebruik je de taal van minachting die mensen ondermijnt en hen vernedert? Of gebruiken we woorden die versterken en opheffen? Aartsbisschop Desmond Tutu, die over een smal trottoir in Zuid-Afrika liep, werd geconfronteerd met een grote blanke man die in de tegenovergestelde richting kwam en zei: ‘Ik maak geen plaats voor gorilla’s.’ Waarop Tutu opzij stapte, een diep zwaaiend gebaar maakte en zei: ‘Ach, maar dat doe ik wel.’

Leiderschap draait dus om veel meer dan bestuur en management. Het draait om creativiteit, om het laten gebeuren van het nieuwe. Het draait om het doorstaan van crises als momenten van vernieuwing. Dit omvat intense kalmte, vertrouwen in de jeugd, geven om elkaars waardigheid, vooral in de woorden die we spreken. Het is moedig om dingen te doen die verkeerd begrepen kunnen worden. Het houdt zelfs in dat je de weg naar het feest leidt!

Vereniging voor katholiek
en christelijk onderwijs

